

SURİYE'DE PYD EĞİTİM SİSTEMİNDE PKK'NIN ROLÜ

SİBEL DÜNDAR

GİRİŞ

Suriye'de krizin başından bu yana çatışan tarafların kontrol ettikleri bölgelerde en fazla müdahalede bulunduğu alan eğitim sistemi olmuştur. Aynı şekilde terör örgütleri de iç savaş ve alan kontrolünün sunduğu imkânlardan faydalanarak kendi ideolojilerini pratiğe yansıtmaya, çocuk ve gençleri endoktrine etme şansı yakalamıştır. Bu açıdan PKK/YPG ve IŞİD'in, kontrol ettikleri bölgelerde uyguladıkları eğitim sis-

temi çarpıcı örnekler oluşturmaktadır. IŞİD, güçlü olduğu dönemde genç nesli ileride örgüte katılabilecek "potansiyel militanlar" olarak görmüş ve kontrolü altındaki bölgelerdeki okulları kapatarak yerine, örgütün "İslami anlayışını" ve militarizmi esas alan yeni bir müfredatın uygulandığı eğitim kampları açmıştır. PKK/YPG'nin de benzer şekilde eğitim sistemini, PKK ideolojisine inanan ve savunan, gerektiğinde uzun vadede örgütte militan kaynağı oluşturabilecek bir alan

PYD/YPG; kontrolü altında tuttuğu bölgelerde gençleri zorla silah altına almış, eğitim binalarını yıkarak askerî karargâhlara dönüştürmüş, okullardaki eğitim müfredatını değiştirmiş, zorunlu askerlik yasası ile öğretmenleri bünyesine katmaya zorlamıştır. PYD/YPG, eğitim sistemine müdahale ederek ideolojik kimliklerin inşa edildiği ve gelecek nesillere aktarıldığı bir ortam yaratmak istemiştir.

olarak kullandığı görülmüştür. PYD/YPG; kontrolü altında tuttuğu bölgelerde gençleri zorla silah altına almış, eğitim binalarını yıkarak askerî karargâhlara dönüştürmüş, okullardaki eğitim müfredatını değiştirmiş, zorunlu askerlik yasası ile öğretmenleri bünyesine katmaya zorlamıştır. PYD/YPG, eğitim sistemine müdahale ederek ideolojik kimliklerin inşa edildiği ve gelecek nesillere aktarıldığı bir ortam yaratmak istemiştir. Bugün Suriye'nin kuzeydoğusundaki mevcut eğitim sistemi, terör örgütü PYD/YPG'nin meşrulaşma çabaları nedeniyle hem bölge halkı hem de uluslararası kamuoyu tarafından endişe duyulan bir konu hâline gelmiştir.

SURİYE'NİN KUZEYDOĞUSUNDA EĞİTİM SİSTEMİNE MÜDAHALENİN GEÇMİŞİ

Suriye iç savaşındaki aktörler arasında süregelen bölge hâkimiyeti mücadelesinde de en çok hasar gören alan, eğitim sistemi ve kurumları olmuştur. Bu kapsamda Suriye'nin kuzeydoğusundaki eğitim sisteminde yaşanan ilk ciddi çöküş, terör örgütü IŞİD'in bölgede hâkimiyet elde ettiği dönemde yaşanmıştır. IŞİD'in kontrolü altındaki bölgelerde eğitim an-

layışı örgüte militan yetiştirmek üzerine kurulmuş ve IŞİD ideolojisi etkisinde yeni bir nesil yaratılmaya çalışılmıştır. IŞİD, mevcut okulları büyük oranda askerî amaçlı olmak üzere farklı amaçlara uygun olarak dönüştürmüştür. IŞİD, birçok okulu Suriye müfredatını kullanmaya devam ettiği için kapatmış, mevcut öğretmenleri ön eğitimden geçirmiştir. IŞİD bölgelerindeki kontrolün PYD/YPG'ye geçmesi ile birlikte Suriye'nin kuzeydoğusundaki eğitim sistemi bir kez daha hedef alınmıştır. Bölgedeki eğitim fiziki altyapısı, IŞİD ile Mücadele Koalisyonu'nun hava operasyonları ve YPG ile IŞİD arasındaki çatışmalarda ağır hasar almıştır. Özellikle 2015 yılında Ayn el-Arab'ta yaşanan çatışmalarda eğitim kurumları ve binalarının çoğu neredeyse yok edilmiştir. Gelecek nesillerin yetiştirilmesi açısından en önemli yapı taşlarından biri olan eğitim kurumlarının, gerek IŞİD gerekse PYD/YPG tarafından Suriye sahnesindeki güç mücadelesinde amaca giden yolda etkili bir araç olarak ele alındığı görülmüştür.

Suriye denklemine yerel bir aktör olarak sahneye çıkan PYD, eğitim sistemine ilişkin ilk adımlarını 2011 yılının sonundan itibaren hayata geçirmeye başlamıştır. Suriye genelindeki ortamdan faydalanan örgüt,

PYD/YPG eliyle eğitim sisteminde gerçekleştirilen değişiklikler. Suriye'nin kuzeyinde yaşayan yaklaşık yarım milyon öğrencinin geleceğini belirsiz bir konuma sokmaktadır.

Kürt nüfusun yoğun yaşadığı bölgelerde Kürtçe dil eğitimi veren kurslar açmış ve müfredatta ufak çaplı değişiklikler yapmaya başlamıştır. PYD/YPG kendi eğitim sistemini gerçek anlamda ilk kez Temmuz 2012 sonrasında deneyimleme imkânı elde etmiştir. Bu tarihte rejime bağlı güçler PYD/YPG ile varılan anlaşma uyarınca Afrin, Ayn el-Arab ve diğer bazı yerleşimlerden çekilerek kontrolü YPG'ye devretmiştir. PYD böylece merkezden bağımsız olarak filen "kanton" adı altında siyasi ve idari örgütlenme yoluna gitmiş ve öncelikli olarak kendi eğitim sistemini kurmaya başlamıştır.¹ 2013 yılına gelindiğinde "Kuzey ve Doğu Suriye Özerk

Yönetimi" adıyla tek taraflı özerklik ilan eden yapı, Kürtçe dil dersini resmî olarak müfredatta katmış, bölgede yerel sivil ve idari yapılar oluşturmaya başlamıştır. PYD bu kapsamda 2014 yılında "Eğitim Kurumu"nu kurmuştur. Kademeli bir şekilde hayata geçirilen plan dâhilinde 2016 yılında Eğitim Kurumu tarafından ilkokul öğrencilerine eğitim vermek üzere yaklaşık 2.600 öğretmene eğitim verilmiştir.² Yürütülen faaliyetler kapsamında, 2016-2017 eğitim yılında birinci sınıftan altıncı sınıfa kadar ilkokulun bütün sınıflarında ders içerikleri değiştirilmiştir.

PYD ilk aşamalarda hâlihazırdaki müfredatta ufak çaplı değişiklikler yaparak devam

¹ Sardar Milla Drwish , "The Kurdish School Curriculum in Syria: A Step Towards Self-Rule?", *Atlantic Council*, 20 December 2017, <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/syriasource/the-kurdish-school-curriculum-in-syria-a-step-towards-self-rule/>.

² Mohammed Al Hesson, Stephanie Bengtsson, Judith Kohlenberger, "Understanding the Syrian educational system in a context of crisis", *Vienna Institute of Demography*, 2016, <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/156317/1/875728065.pdf>.

Sözde özerk yönetimin eğitim politikası Suriye hükümetiyle sorunlara yol açarak yüzlerce devlet okulunun kapanmasına yol açmıştır.

etmiştir. Eğitim sisteminin değişim süreci, Suriye rejimi müfredatının askıya alındığının ve PYD müfredatının Kürtçe olarak uygulanmaya başlanacağını duyurulması ile hız kazanmıştır. Bu kapsamda "Eğitim Kurumu" tarafından PKK ideolojisinin yansıtıldığı yeni kitaplar basılarak okullarda dağıtılmaya başlanmıştır. Alınan karar birçok kurum, öğretmen ve öğrenci tarafından reddedilmiş; ailelerin bir kısmı çocuklarının eğitimlerini resmî bir şekilde devam ettirebilmesi için bulundukları yeri terk etmek zorunda kalmıştır. Çocuklarını örgüt propagandasından uzak tutmak isteyen bazı aileler özel okullara yönelmiş ancak örgüt tarafından bu okullara sık sık baskın yapılarak okullar kapatılmakla tehdit edilmiş ve bazıları kapatılmıştır. Mesleğini icra eden çok sayıda öğretmenin, PYD/

YPG'nin kontrol ettiği bölgelerdeki eğitim sürecine katılmayı reddettiği görülmüştür. Buna karşılık, sözde özerk yönetim tarafından 12 Haziran 2017'de çıkarılan bir karar ile Arapça müfredata devam eden enstitülerin 1 milyon Suriye lirası para cezasına çarptırılması ve kapatılması, görevlilerin tutuklanması öngörülmüştür.³ Örgütün, 2017-2018 eğitim yılında müfredat değişikliği kapsamını genişlettiği; kendi ideolojisini yansıtan müfredatın yedinci, sekizinci ve dokuzuncu sınıfları da kapsar hâle getirildiği gözlemlenmiştir. Sonraki eğitim döneminde ise onuncu ve on birinci sınıflara yönelik oluşturulan özel bir müfredat uygulamaya konulmuştur.

PYD/YPG müfredatında, eğitimin "ideolojiye hizmetin bir parçası" olarak görüldü-

³ Mohammed Hardan, "Authorities in northeast Syria struggle to impose Kurdish curriculum", Al Monitor, 25 February 2021, <https://www.al-monitor.com/pulse/originals/2021/02/syria-kurdish-administration-education-arrest-teachers.html#ixzz6ng6NZOaD>.

günü ortaya koyan birçok husus vardır. Müfredatta yer alan "Siyasi Eğitim" dersinin adının "Demokratik Ulus" olarak değiştirilmesi ve öğrencilere Arap tarihinin öğretilmemesi dikkat çeken bir husustur.⁴ Örgüt tarafından basılarak öğrencilere dağıtılan tarih kitaplarının içerikleri incelendiğinde, Abdullah Öcalan ve PKK lider kadrosundan teröristlerin fotoğrafları ile doldurulduğu görülmektedir. Kitapların içinde yer alan parçalarda ise "PKK'nın Kürt tarihindeki önemi ve bir dönüm noktası olduğu" ifadesi sıkça geçmektedir. Ayrıca İbrahim Halil tarafından "Madarat Kurd" web sitesinde yayımlanan bir araştırmada, müfredatın PKK'nın ideolojisini yakından takip ettiğini gösteren birkaç nokta gündeme taşınmıştır. Makalede örgüt tarafından basılan kitapların içerikleri incelenmiş ve sayfa aralıklarına serpiştirilen ideolojik mesajlar gözler önüne serilmiştir.⁵ Örgüt tarafından basılarak dağıtılan yaklaşık 40 bin adet kitabın, Abdullah Öcalan ve PKK propagandası amacı taşıdığı açıkça görülmektedir.

Örgüt eliyle gerçekleştirilen sistematik değişiklikler sadece müfredat ve kitaplar üzerinden ilerlememiş, eğitim kurumu personeli ve öğretmenler üzerinde de etkisini göstermiştir. Bu kapsamda, özerk yönetim tarafından okullarda eğitim vermek üzere sonradan görevlendirilen öğretmenlerin çoğunun PYD/YPG'nin dayattığı dil ve tarih üzerine yoğunlaştığı tespit edilmiştir. Bu tespit, 2017'de yapılan bir araştırma ile doğrulanmış ve elde edilen sonuçlara göre bölgedeki öğrencilerin yüzde 55'inin sınıf atlamasına rağmen, Arapça okuma becerileri ve matematik gibi diğer önemli derslerde oldukça geri kaldıkları ortaya çıkmıştır.⁶ Okullarda diğer dersleri öğrencilere vermek üzere yeterli seviyede uzmanlaşmış öğretmen bulunmadığı belgelenmiştir. Ayrıca, sözde özerk yönetimin eğitim politikası Suriye hükûmetiyle sorunlara yol açarak yüzlerce devlet okulunun kapanmasına yol açmıştır. Bölgede örgüt eliyle açılan yeni okullar ise vasıfsız olarak nitelendirilmiş ve çeşitli tepkilerin ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Örgüt eliyle gerçekleştirilen sistematik değişiklikler sadece müfredat ve kitaplar üzerinden ilerlememiş, eğitim kurumu personeli ve öğretmenler üzerinde de etkisini göstermiştir. Bu kapsamda, özerk yönetim tarafından okullarda eğitim vermek üzere sonradan görevlendirilen öğretmenlerin çoğunun PYD/YPG'nin dayattığı dil ve tarih üzerine yoğunlaştığı tespit edilmiştir.

⁴ Mohammed Al Hessian, Stephanie Bengtsson, Judith Kohlenberger, "Understanding the Syrian educational system in a context of crisis", *Vienna Institute of Demography*, 2016, <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/156317/1/875728065.pdf>.

⁵ Söz konusu araştırma için bkz.: İbrahim Halil, "Menahic et-talim el- Kurdiyye fi'l-idâreti'z-zâtiyye" (Özyönetimde Kürtçe eğitim müfredatı), 8 Aralık 2015, <https://www.medaratkurd.com/>

⁶ "Schools in Syria: Thematic Report", *Information Management Unit*, May 2017, <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Schools-in-Syria-2017-ACU-IMU-EN.pdf>.

PYD'nin oluşturduğu müfredata karşı ülke içinde ve uluslararası alanda birçok eleştiri söz konusu olmuştur. Eğitim Kurumu ile Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF) temsilcileri arasında Kamışlı'da gerçekleşen görüşmede, UNICEF'in "Suriye rejiminin müfredatıyla devam edilsin" önerisi reddedilmiştir. Sonrasında fiili PYD yönetimi ile Suriye rejimi Eğitim Müdürlüğünden bir komite arasında görüşme gerçekleşmiştir. Suriye hükûmeti, normal müfredatın uygulanmasını ve eğitiminin belirli aşamalarında beş saatlik Kürtçe eğitimi verilmesini teklif etmiştir. Ancak fiili yönetim bunu merkezi hükûmete bir tür teslimiyet olarak değerlendirmiş ve teklif reddedilmiştir. PYD bu süreçten sonra sahada artan gücüne de paralel olarak eğitimde uyguladığı dayatmanın dozunu giderek arttırmıştır. PYD bu kapsamda Cezire, Fırat ve Afrin bölgelerinde yeni üniversiteler açma hazırlıklarına başlamıştır. Herhangi bir şekilde resmî niteliği bulunmayan müfredatın, üniversite kurumunda uygulanmaya başlaması ise çok daha ciddi tartışmalara yol açmıştır.

PYD'NİN EĞİTİM SİSTEMİ ÜZERİNDE ARTAN BASKISI

2020 yılı içinde PYD/YPG'nin eğitim müfredatını belirli aşamalar hâlinde değiştirdiği, değişim sürecinin tüm okullarda aynı anda gerçekleşmediği ve eski ortaokul müfredatının zorunlu olarak kaldırılması da dâhil olmak üzere kısıtlayıcı bir süreci yönettiği gözlemlenmiştir. Daha önce onuncu ve on birinci sınıfların dâhil edildiği yeni müfredat kapsamına 2020'nin ortasında on ikinci sınıflar da dâhil edilmiştir. Bölgedeki Esad rejimine bağlı okullara el konulmuş ve böylelikle

ilkokuldan liseye kadar olan tüm sınıflarda örgütün belirlemiş olduğu müfredat uygulanmaya başlamıştır. Yapılan değişikliklerde bölge halkı, öğretmenleri veya akademik uzmanlarına danışılmamıştır. Suriye rejiminin Baas ideolojisini yücelten eğitim müfredatına benzer şekilde PYD'nin tek taraflı olarak yalnızca kendi otoritesinin görüş ve ilkelerini öven eğitim müfredatını dayattığı gözlemlenmiştir.

YPG'nin ayrıca öğretmenlere zorunlu askerlik uygulamasına dâhil olmaları için baskı uyguladığı ortaya çıkmıştır. Baskının yasal dayanağı olarak ise sözde özerk yönetim tarafından 13 Temmuz 2014'te ilan edilen "meşru müdafaa görevi"⁷ yasası gösterilmiştir. Sözde yasa çerçevesinde Haseke, Rakka, Deyr ez Zor ve Münbiç'teki gençler, keyfi tutuklama ve alıkoyma yöntemleri ile zorunlu askerliğe alınmıştır. Bölgedeki öğretmenlerin de bu sürece zorunlu olarak katılması istenmiş, eğitim sisteminde yaşanabilecek aksaklıklar ise dikkate alınmamıştır. Kendi saflarına katılmayı reddeden veya özel derslerde Suriye rejiminin eğitim müfredatını kullanmayı tercih eden öğretmenler tutuklanmıştır.

2020'nin son aylarında PYD/YPG tarafından bölgedeki öğretmenlere "Suriye rejiminin eğitim müfredatını öğretmeme taahhüdü" imzalatılmaya çalışılmış ve bazı öğretmenler tarafından bu girişime karşı çıkılmıştır. Buna karşılık YPG tarafından öğretmenlere yönelik tutuklama girişimleri arttırılmış ve tutuklama esnasında herhangi bir gerekçe sunulmamıştır. Ayrıca tutuklama emrinin hangi birimden çıktığına dair bir bilgi verilmemiş veya tutukluların ailelerine ihtiyaç duydukları bilgi ve iletişim yolları sağ-

⁷ Dia Odeh, Mohamed Homs, Ninar Khalifa, "Compulsory military recruitment in Jazira Region: SDF imposing their authority" Enab Baladi, 12 July 2019, <https://english.enabbaladi.net/archives/2019/07/compulsory-military-recruitment-in-jazira-region-sdf-imposing-their-authority/#ixzz6nweCB3rr>.

lanmamıştır. Bu nedenle birçok uzman tarafından, öğretmenlere yönelik girişimlerin daha çok adam kaçırma niteliğinde olduğu düşünülmektedir.

Suriye İnsan Hakları Gözlemevi tarafından hazırlanan ve mağdurların aileleri, tanıklar ve gözaltı merkezlerinden sağ kalanlar dâhil olmak üzere birden fazla kaynaktan elde edilen veri tabanına göre; PYD/YPG'nin 659'u çocuk ve 176'sı kadın olmak üzere en az 3.784 kişiyi keyfi olarak gözaltına aldığı belgelenmiştir.⁸ Raporun içerdiği tarihler çerçevesinde, Temmuz 2012-Şubat 2021 tarihleri arasında PYD/YPG tarafından kontrol edilen bölgelerde 113'ü çocuk ve 83'ü kadın olmak üzere bu tutuklulardan en az 2.147'sinin akıbetinin bilinmediği tespit edilmiştir.⁹ Tüm bu keyfi tutuklamaların içinde Ocak 2021'in başından 15 Şubat 2021'e kadar olan süreçte 61 öğretmen, Suriye rejiminin müfredatını uygulamaya devam ettiği veya zorunlu askerlik uygulamasına katılmayı reddettiği için tutuklanmış, yüzlerce öğretmen maruz kaldığı baskı nedeniyle mesleğini bırakmak zorunda kalmış veya görevden alınmıştır. 27 öğret-

men PYD/YPG'nin dayattığı müfredatı uygulamayı reddettiği ve rejimin müfredatını uygulamaya devam ettiği gerekçeyle tutuklanmıştır. Bu amaçla tutuklanan öğretmenlerin 14'ü, sadece örgüt tarafından belirlenen müfredatı öğretme taahhüdünü imzalaması karşılığında serbest bırakılmıştır. Diğer 13 öğretmenin akıbeti konusunda ise herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır. 34 öğretmen, zorunlu askerlik kapsamında YPG saflarında yer almayı reddettiği için tutuklanmış; aynı nedenle yaklaşık 550 öğretmen gördükleri baskı nedeniyle mesleklerini bırakmak zorunda kalmış veya görevden alınmıştır.¹⁰ Tutuklanan öğretmenlerin tamamı YPG'nin askerlik merkezlerine götürülmüştür.

BÖLGE HALKINDAN TEPKİLER

PYD/YPG'nin kontrolü altındaki bölgelerde kademeli olarak uyguladığı politikalar ile UNICEF ve Suriye rejiminin eğitim müfredatlarını tamamen yasakladığı görülmüştür. Öğrenci velileri ve öğretmenler ilkokuldan liseye kadar tüm sınıflara dayatılan müfredata tepki göstermiştir. Özellikle çoğunluğunu Arapların oluşturduğu Deyr ez

Suriye İnsan Hakları Gözlemevi tarafından hazırlanan ve mağdurların aileleri, tanıklar ve gözaltı merkezlerinden sağ kalanlar dâhil olmak üzere birden fazla kaynaktan elde edilen veri tabanına göre; PYD/YPG'nin 659'u çocuk ve 176'sı kadın olmak üzere en az 3.784 kişiyi keyfi olarak gözaltına aldığı belgelenmiştir.

⁸ "Syrian Democratic Forces Have Arrested/ Detained at Least 61 Teachers Over Educational Curricula and for Forced Conscription Since the Beginning of 2021", *The Syrian Network for Human Rights (SNHR)*, 19 February 2021 <https://sn4hr.org/blog/2021/02/19/55948/>.

⁹ A.g.e

¹⁰ A.g.e

YPG'nin kontrol ettiği bölgelerde silahlı çatışmalar devam etmekte ve yaşanan sorunlar diğer bölgeleri de olumsuz etkilemektedir

Zor'da bir araya gelen halk, örgütün ideolojik müfredat dayatmasına karşı açıklanmalar da bulunmuştur. Gösterilerde "müfredatın bölgenin ahlaki ve dinî değerleriyle uyumlu olmadığı" vurgulanmıştır. Arapça öğretme resmî bir müfredatı takip etme ihtiyacından dolayı öğrencilerin, PYD/YPG kontrolü dışında kalan üniversitelere kabul edilememesi endişesi ortaya çıkmıştır. Bu nedenle çocuklarının geleceğinden endişelenen farklı kesimlerden oluşan birçok aile, çocuklarını daha masraflı olmasına rağmen PYD/YPG'nin kontrolü dışındaki bölgelerde yer alan okullara göndermeyi tercih etmiştir.

Son dönemlerde YPG tarafından öğretmenlere yönelik tutuklama girişimleri bölge halkı tarafından ciddi tepki görmüş ve çeşitli yerlerde örgüt karşıtı protestolar başlamış-

tır. Deyr ez Zor'a bağlı Hajin kasabasından 39 öğretmen tarafından 18 Aralık 2020'de yayımlanan "Öğretmenler Asker Değildir" başlıklı bir açıklamada, "YPG tarafından zorla askere alınmanın reddedildiği" belirtilmiştir. YPG tarafından 10 Ocak 2021'de Hajin'deki eğitim tesisine baskın düzenlenmiş ve misillemeye bulunmak için zorunlu askerlik kararını reddeden öğretmenlerin isimleri talep edilmiştir. Olaylar üzerine Deyr ez-Zor'un el-Busayra, el-Havai, Er-Rağib, Süveyda ve el-Ceradi bölgelerindeki öğretmen ve öğrenciler tarafından çeşitli protestolar düzenlenmiştir. Protestolarda "öğretmenin silahı kalemidir!", "zorunlu hizmete hayır!", "öğretmenleri okullarda istiyoruz cephelerde değil!" ve "öğretmenlerimizi bizden çalmayın!" sloganları dikkat çekmiştir.¹¹ Atılan sloganlar-

¹¹ "Demonstrations Against SDF Rage in Deir ez-Zor Countryside", *The Syrian Observer*, 24 December 2020, <https://syrianobserver.com/news/62747/demonstrations-against-sdf-rage-in-deir-ez-zor-countryside.html>.

dan da görüldüğü üzere halk, YPG'nin öğretmenleri zorunlu askerlik adı altında alıkoymasına tepki göstermektedir.

Tutuklanmaların devam etmesi üzerine 17 Ocak 2021'de Derbesiye'de aralarında öğrencilerin de bulunduğu bir grup tarafından gösteriler düzenlenmiş, YPG'nin şiddet kullanarak bastırdığı olaylarda 6'sı kız 17 öğrencinin YPG güçleri tarafından gözaltına alındığı belgelenmiştir.¹² Bir hafta sonra ser-

best bırakılan öğrencilerin tamamının 15-17 yaş arası çocuklar olduğu ve tutukluluk esnasında yaş aralıklarının hiçbir şekilde dikkate alınmadığı tespit edilmiştir. PYD/YPG'nin kontrolü altındaki bölgelerdeki öğretmenler; çalışanların maaşlarının artırılması, özel kurumlara uygulanan cezaların kaldırılması, öğretmenlerin serbest bırakılması ve eğitim sektörünün desteklenmesi talepleri ile 21 Şubat 2021'de genel bir grev başlatmıştır.

¹² "SNHR condemns the SDF's detention and assault of dozens of students following a protest in al Derbasiya city in Hasaka against the arrest of their teachers", *The Syrian Network for Human Rights (SNHR)*, 21 January 2021, <https://sn4hr.org/blog/2021/02/19/55948/>.

Eğitim sisteminden mağdur olan öğrenci ve velilerden itiraz edenler, şiddet yolu ile bastırılmaya çalışılırken dayatılan müfredatı kabul etmeyerek Suriye rejiminin müfredatını uygulamaya devam eden öğretmenler ise keyfi tutuklama ve baskı uygulama yolu ile sistemin dışında tutulmaya çalışılmaktadır.

SONUÇ

PYD/YPG 2011 yılı sonlarından itibaren eğitim alanında kademeli olarak uygulanan müfredat değişiklikleri ile bölgede sistemsal bir politika izlemektedir. Terör örgütünün kendi ideolojisini esas alan bir nesil yetiştirme ve bu düşüncüyü gelecek nesillere aktarma hedefinin olduğu görülmektedir. Meşrulaşma arayışı içinde olan örgüt, eğitim sisteminde keyfi olarak gerçekleştirdiği değişiklik ve dönüşümlerle bölgede kalıcı bir altyapı kurmak istemektedir. Ancak bölge halkı, çocukları üzerinden yürütülen bu politikadan rahatsızlık duymaktadır ve bu sektörde yer alan akademisyen, uzman ve öğretmenler bu sürece dâhil olmayı kabul etmemektedir.

Eğitim sisteminden mağdur olan öğrenci ve velilerden itiraz edenler, şiddet yolu ile bastırılmaya çalışılırken dayatılan müfredatı kabul etmeyerek Suriye rejiminin müfredatını uygulamaya devam eden öğretmenler ise keyfi tutuklama ve baskı uygulama yolu ile sistemin dışında tutulmaya çalışılmaktadır. Eğitim sürecinde yaşanabilecek aksaklıklar göz ardı edilerek öğretmenlerin zorunlu askerlik kapsamında

YPG bünyesinde yer alması istenmekte, itiraz edenler ise yine tutuklanarak YPG'nin askerlik merkezlerine götürülmektedir. Eğitim merkezlerine baskın yapılarak öğretmenlerin alıkonulması nedeniyle birçok öğretmenin okula gidemediği tespit edilmiştir. Örgüt tarafından "asker kaçağı" olarak nitelendirilen öğretmenlere karşı ise okul ile ilişkisinin kesileceği tehdidinde bulunmaktadır.

Müfredat konusunda bölgedeki nüfus arasında bir fikir birliği bulunmamakta, Arap ailelerin dışında Kürt ve diğer azınlık gruplar da mevcut durumdan rahatsızlık duymaktadır. Suriyeli Kürt toplumunun önemli bir bölümünü temsil eden Suriye Kürt Ulusal Konseyi, PYD'nin bölgede eğitim de dâhil olmak üzere tüm sosyal alanlarda tekele sahip olmasını eleştirmektedir.¹³ Öğretmenlerin yasa dışı bir şekilde alıkonulmasına da tepki gösteren Konsey, yaşanan son olaylar karşısında yazılı bir açıklama yapmış ve yayımlanan metinde "öğretmenlerin örgüt müfredatı yerine devletin müfredatına göre öğrencilere özel ders verdikleri bahanesiyle örgüte bağlı asayiş güçlerince alıkonulmasını sert bir dille kınıyoruz" ifadele-

¹³ Sardar Mlla Drwish , "The Kurdish School Curriculum in Syria: A Step Towards Self-Rule?", *Atlantic Council*, 20 December 2017, <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/syriasource/the-kurdish-school-curriculum-in-syria-a-step-towards-self-rule/>.

rine yer verilmiştir. Suriye muhalefeti ve rejim tarafında yer alan Arap halkı da Konsey ile aynı düşünceleri paylaşmaktadır. Araplar arasında diğer gruplardan da eğitimde atılan bu adımın ayrılıkçı bir özellikte olduğunu düşünenlerin sayısı azımsanmayacak derecededir.

PYD/YPG eliyle eğitim sisteminde gerçekleştirilen değişiklikler, Suriye'nin kuzeyinde yaşayan yaklaşık yarım milyon öğrencinin geleceğini belirsiz bir konuma sokmaktadır. Uygulanan politikalar neticesinde okulu bırakan öğrenci sayısında endişe verici artış yaşanmış veya pek çok aile çocuklarını resmî

bir diplomaya sahip olabilmesi adına rejimin kontrolü altındaki okullara göndermeyi tercih etmiştir. Mevcut durum, rejim kontrolündeki okullarda sınıfların aşırı kalabalık olmasına ve Covid-19 salgınının yaygınlaşmasına yol açmıştır. Sınıfların aşırı kalabalıklaşması nedeniyle rejime bağlı devlet kurumlarındaki bazı depoların dersliklere dönüştürüldüğü ve öğrencilerin elverişsiz bir ortamda eğitim almaya devam ettikleri bilinmektedir. PYD/YPG'nin kontrol ettiği bölgelerde yaşanan sorunlar diğer bölgeleri de olumsuz etkilemekte ve silahlı çatışmaların devam ettiği ülkede eğitim olanaklarının kalitesi giderek düşmektedir.

Sibel Dünder

Lisans eğitimini Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümünde tamamlamıştır. Ortadoğu Araştırmaları Merkezi (ORSAM) Levant Çalışmaları Koordinatörlüğü'nde uzman yetiştirme programı kapsamında bursiyer olarak görev yapmıştır. Ufuk Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümünde yüksek lisans eğitimine devam etmektedir. Hâlihazırda ORSAM bünyesinde aynı birimde araştırma asistanlığı görevini yürütmektedir. İyi derecede İngilizce, başlangıç seviyesinde Arapça bilmektedir.

Telif Hakkı

Ankara - TÜRKİYE ORSAM © 2021

Bu çalışmaya ait içeriğin telif hakları ORSAM'a ait olup, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek kısmen yapılacak makul alıntılar dışında, hiçbir şekilde önceden izin alınmaksızın kullanılamaz, yeniden yayımlanamaz. Bu çalışmada yer alan değerlendirmeler yazarına aittir; ORSAM'ın kurumsal görüşünü yansıtmamaktadır.

Ortadoğu Araştırmaları Merkezi

Adres : Mustafa Kemal Mah. 2128 Sk. No: 3 Çankaya, ANKARA

Telefon : +90 850 888 15 20

Email : info@orsam.org.tr

Fotoğraflar : Anadolu Ajansı (AA), Shutterstock